

Systemy upravlinnya, navihatsiyi ta zv'yazku. 4. S. 127–137. [in Ukrainian]

10. Concetta, Semeraro, Mario, Lezoche, Hervé, Panetto, Michele, Dassisti. (2021). Digital twin paradigm: A systematic literature review. *Computers in Industry*, Elsevier. 130, pp.103469. [in English]

11. Simio. Digital Twin. URL: <https://www.simio.com/applications/industry-40/Simio-Digital-Twin.php> [in English]

12. Smith, J.S., Sturrock, D.T., Kelton, W.D. (2019). Simio and simulation: modeling, analysis, applications, Simio LLC, URL: <https://www.amazon.com/Simio-Simulation-Modeling-Analysis-Applications/dp/1727854969> [in English]

13. Sturrock, D.T. (2019). *Using Commercial Software to Create a Digital Twin. Simulation for Industry 4.0*. Springer. 288 p. [in English]

ВІДОМОСТІ ПРО АВТОРІВ

САДОВИЙ Микола Ілліч – доктор педагогічних наук, професор, професор кафедри математики та цифрових технологій Центральноукраїнського державного університету імені Володимира Винниченка.

Наукові інтереси: дидактика природничих наук та професійної освіти.

ТРИФОНОВА Олена Михайлівна – доктор педагогічних наук, професор, завідувач кафедри математики та цифрових технологій Центральноукраїнського державного університету імені Володимира Винниченка.

Наукові інтереси: теорія і методика навчання природничих наук та цифрових технологій.

СОМЕНКО Дмитро Вікторович – кандидат педагогічних наук, старший викладач кафедри математики та цифрових технологій Центральноукраїнський державний університет імені Володимира Винниченка.

Наукові інтереси: організація дослідницької діяльності студентів спеціальності 015 Професійна освіта (Цифрові технології) при вивченні дисциплін професійної підготовки.

INFORMATION ABOUT THE AUTHORS

SADOVYI Mykola Ilich – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor, Professor of the Department of Mathematics and Digital Technologies of the Volodymyr Vynnychenko Central Ukrainian State University.

Scientific interests: didactics of natural and professional education.

TRYFONOVA Olena Mykhaylivna – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor, Head of the Department of Mathematics and Digital Technologies of the Volodymyr Vynnychenko Central Ukrainian State University.

Scientific interests: theory and methodology of natural and Digital Technologies.

SOMENKO Dmytro Viktorovych – Candidate of Pedagogical Sciences, Senior Lecturer of the Department of Mathematics and Digital Technologies of the Volodymyr Vynnychenko Central Ukrainian State University.

Scientific interests: organization of research activities of students of specialty 015 Professional education (Digital technologies) when studying the disciplines of professional training.

Стаття надійшла до редакції 28.07.2024 р.

УДК 378.124

DOI: 10.36550/2415-7988-2024-1-215-96-99

ФІЛОНЕНКО Оксана Володимирівна –

доктор педагогічних наук, професор,
професор кафедри педагогіки та спеціальної освіти
Цentrальноукраїнського державного університету
імені Володимира Винниченка

ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-4453-9887>

e-mail: oksana.filonenko02@gmail.com

ФОРМУВАННЯ ЛІНГВОКУЛЬТУРНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ ЗАСОБАМИ ІНФОРМАЦІЙНО-КОМУНІКАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ

Сучасні інформаційно-комунікаційні технології, попри їх поширеність та незаперечну цінність в освітньому середовищі ЗВО, не повною мірою використовуються з метою формування лінгвокультурної компетентності майбутніх фахівців.

У статті розкрито особливості використання інформаційно-комунікаційних технологій формування лінгвокультурної компетентності майбутніх фахівців.

З'ясовано, що освоюючи та вдосконалюючи комунікативну компетенцію в процесі використання інформаційно-комунікаційних технологій, відбувається лінгвокультурна інтеграція особистості в структуру тих взаємовідносин та взаємодій, в контексті яких особистість набуває функціонально-комунікативних зв'язків, що регулюються на основі сучасних форм, способів, інформаційно-технологічних можливостей, відповідають вимогам сучасної культурної та мовної реальності. Комунікативна компетенція, будучи складним інтегративним цілим, передбачає формування певних якостей особистості: товариськості, розкутості, бажання вступати в комунікативний контакт, вміння взаємодіяти в колективі тощо.

Під час освоєння та вдосконалення комунікативної компетенції в процесі використання інформаційно-комунікаційних технологій, відбувається лінгвокультурна інтеграція особистості в структуру тих взаємовідносин та взаємодій, в контексті яких особистість набуває функціонально-комунікативних зв'язків, що регулюються на основі сучасних форм, способів, інформаційно-технологічних можливостей, відповідають вимогам сучасної культурної та мовної реальності. Комунікативна компетенція, будучи складним інтегративним цілим, передбачає формування певних якостей особистості: товариськості, розкутості, бажання вступати в комунікативний контакт, вміння взаємодіяти в колективі тощо.

Перспективи подальших досліджень вбачаємо у визначенні конкретних можливостей впровадження в освітній процес організаційних форм, методів, що сприяють формуванню лінгвокультурної компетентності майбутніх фахівців.

Ключові слова: лінгвокультурна компетентність, майбутні фахівці, інформаційно-комунікаційні технології.

FILONENKO Oksana Volodymyrivna –Doctor of Pedagogy, Associate Professor,
Associate Professor of the Department of Pedagogy
and Special Education

of Volodymyr Vynnychenko Central Ukrainian State University

ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-4453-9887>

e-mail: oksana.filonenko02@gmail.com

FORMATION OF LINGUISTIC AND CULTURAL COMPETENCE OF FUTURE SPECIALISTS USING INFORMATION AND COMMUNICATION TECHNOLOGIES

Modern information and communication technologies, despite their prevalence and undeniable value in the educational environment of higher education institutions, are not fully used for the purpose of forming the linguistic and cultural competence of future specialists.

The article reveals the features of using information and communication technologies to form the linguistic and cultural competence of future specialists.

It was found that mastering and improving communicative competence in the process of using information and communication technologies, the linguistic and cultural integration of the individual into the structure of those relationships and interactions takes place, in the context of which the individual acquires functional and communicative connections regulated on the basis of modern forms, methods, information and technological capabilities that meet the requirements of modern cultural and linguistic reality. Communicative competence, being a complex integrative whole, involves the formation of certain personality qualities: sociability, openness, the desire to enter into communicative contact, the ability to interact in a team, etc.

During the development and improvement of communicative competence in the process of using information and communication technologies, there is a linguistic and cultural integration of the individual into the structure of those relationships and interactions, in the context of which the individual acquires functional and communicative connections regulated on the basis of modern forms, methods, information and technological opportunities that meet the requirements of modern cultural and linguistic reality. Communicative competence, being a complex integrative whole, involves the formation of certain personality qualities: sociability, openness, the desire to enter into communicative contact, the ability to interact in a team, etc.

We see the prospects for further research in the determination of specific opportunities for the introduction of organizational forms and methods into the educational process, which contribute to the formation of linguistic and cultural competence of future specialists.

Keywords: *linguistic and cultural competence, future specialists, information and communication technologies.*

Постановка та обґрунтування актуальності проблеми. Феномен глобалізації сучасного світу як процес інтеграції культурних та мовних сфер та посилення культурної взаємозалежності людства висуває на пріоритетні позиції проблему готовності людей до взаємодії, зокрема, у професійній галузі, в умовах розширення міжнародних контактів, проникнення в рідну культуру інших культурних цінностей. Інноваційні пошуки у вирішенні проблеми взаємодії та взаєморозуміння представників різних культур є особливо актуальними для вітчизняної науки у зв'язку з процесами модернізації суспільства та багатосторонньої трансформацією української культури.

Проблематика забезпечення безперервності формування комунікативної компетенції в умовах інтенсивного розвитку нового лінгвокультурного простору є найважливішою та актуальною на сучасному етапі соціально-економічних та соціокультурних перетворень суспільства. Це зумовлено насамперед розширенням масштабів та меж міжкультурної взаємодії в межах якого забезпечується ефективність професійної співпраці на основі встановлення тісних міжнародних зв'язків. Ці процеси охоплюють не лише комунікативну сферу як сферу безпосередньої мовної взаємодії суб'єктів у контексті спільної діяльності, а й постійне зростання нового лексичного супроводу комунікаційних відносин, які значною мірою розширюються та оновлюються завдяки новим інформаційно-комунікаційним технологіям.

Радикальні зміни у способах формування компетентних фахівців, породжують нові пріоритети в їхній підготовці. Ідеться про оволодіння Інтернет-ресурсами, уміння оперувати базовими налаштуваннями та, своєю чергою,

досвідом використання нових технологій, отримувати фахову інформацію, опрацьовувати її, запам'ятовувати, знаходити потрібну інформацію, формувати на її основі знання, набувати навичок, необхідних для майбутньої професії, використовувати ІКТ для роботи з фаховими матеріалами, вміти добирати професійний матеріал засобами ІКТ.

Уміння отримувати доступ до нової фахової інформації з інтернет-ресурсів спрямоване на розвиток здатності ефективно освоювати потреби цифрової епохи та, своєю чергою, нових професійних компетенцій за допомогою ІКТ. Нині перед ЗВО стоїть завдання формування у студентів – майбутніх професіоналів – за допомогою цифрових технологій усвідомлення ними своєї відповідальності за пошук, виявлення та розміщення власної інформації в безмежному просторі інтернет-ресурсів [4].

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Дослідженню лінгвокультурних аспектів професійної підготовки фахівців (Л. Городецька, А. Ріхерт, С. Левет, К. Маллет, Г. Фюрстенберг та ін.). Теоретичні засади використання інноваційних технологій у вищій освіті України вивчали в українській науці Т. Андрущенко, І. Ковчина, М. Панченко та ін. Характерні риси та специфіку реформування сучасної системи освіти під впливом розвитку інформаційних технологій досліджено такими вченими, як Л. Ващенко, С. Гончаренко, В. Кремень, О. Локшина, Б. Мельниченко, Л. Пуховська, Г. Сазоненко. Однак сучасні інформаційно-комунікаційні технології, попри їх поширеність та незаперечну цінність в освітньому середовищі ЗВО, не повною мірою використовуються з метою формування лінгвокультурної компетентності майбутніх фахівців.

Мета статті – розкрити особливості використання інформаційно-комунікаційних технологій формування лінгвокультурної компетентності майбутніх фахівців.

Виклад основного матеріалу дослідження.

Професійно-лексичний спектр, що розширюється, вимагає і своєчасної лексикографічної підтримки нових напрямків у науці, мистецтві, освіті тощо. Неперервність удосконалення функціонування комунікаційного середовища взаємодії, що спонукає сучасне суспільство відповідати масштабам і «запитам» сучасної комунікації, яка, у свою чергу, висуває нові вимоги, що відповідають оновлюваним «канонам» мовної взаємодії в новому лінгвокультурному просторі, що сприяє функціональному продукуванню мовних дій, розвитку здатності сприймати та транслювати інформацію в межах різних способів її кодифікації тощо.

Така ситуація визначає не тільки безперервність роботи суб'єкта над власною комунікативною компетенцією, а й постійним її вдосконаленням в різних аспектах: мовній, дискурсивній, рецептивній, професійній та інших на основі наступних складових:

- технологічна складова, передбачає різні форми, технології, інструменти, способи формування комунікативної компетенції;

- перцептивна складова, що дозволяє використовувати різні канали сприйняття для вдосконалення комунікативної компетенції: аудіальний, візуальний, кінестетичний;

- змістовна складова, що пропонує у межах формування комунікативної компетенції всілякі освітні ресурси;

- дискурсивна складова, в межах якої у процесі навчання, освоєння будь-якого ресурсу тощо стає можливим дискурс у формі будь-якого мовного кодування;

- акумулятивно-компетентнісна складова, що дозволяє крім формування комунікативної компетенції безперервно розвивати та вдосконалювати низку інших.

Учені розуміють лінгвосоціокультурну компетентність як систему лінгвістичних та екстралінгвістичних знань (країнознавчих знань, норм вербальної та невербальної поведінки носіїв мови залежно від умов соціальної взаємодії), мовленнєвих навичок (оперування культурно маркованими лексичними та фонетичними одиницями) та вмій (розуміти / продукувати мовлення, співвідносити з мовними одиницями ту саму інформацію, що й носії мови; дотримуватися норм вербальної та невербальної мовленнєвої поведінки залежно від умов соціальної взаємодії), які забезпечують здатність особистості вступати в міжкультурну комунікацію [2].

Лінгвокультурознавчу компетентність Н. Божко розглядає як наявність знань і вмій, пов'язаних з добором, засвоєнням, переробкою, трансформацією і використанням у практичній діяльності інформації про лінгвокультуру, досвід міжкультурної комунікації і особистісні якості, необхідні для її успішного здійснення в умовах іншої лінгвокультури [1, с. 176].

Дослідники виділяють такі компоненти лінгвокультурної компетентності:

- знання моральної, гуманістичної та мовної складових культури людини у суспільстві, які є основами для соціалізації індивіда;

- об'єднання мовних та культурологічних знань, засвоєння яких допоможе зрозуміти основні цінності суспільства, у тому числі й пізнання мовної картини світу;

- збереження та поліпшення наявних і вироблення нових лінгвокультурних орієнтирів.

ЗВО все частіше починають застосовувати нові інноваційні методи та технології для покращення якості освіти та запровадження нових технологій. Одна з них – це цифровізація освіти, або цифрове трансформація всієї освітньої діяльності як окремого ЗВО, так і всієї освіти в цілому [5].

Сучасна освіта характеризується активним використанням інформаційно-комунікаційних технологій, що забезпечують доступ до глобальних ресурсів мережі Інтернет; застосуванням цифрових засобів освітнього призначення, реалізованих на базі технологій обробки аудіовізуальної інформації та інформаційної взаємодії; проведенням комп'ютерної діагностики та ін. Актуальним є створення нових засобів навчання, призначених для організації роботи здобувачів освіти у єдиному розподіленому інформаційно-освітньому середовищі, які сприяють підвищенню якості навчання. Слід зазначити, що на сьогодні накопичено значний обсяг сучасних цифрових освітніх ресурсів, які характеризуються інтерактивністю, наочністю подання різноманітної навчальної інформації, можливістю здійснення об'єктивної перевірки знань та ін. [3, с. 157].

В умовах інформатизації освіти актуальним є створення та використання нових засобів навчання, призначених для організації роботи здобувачів освіти у єдиному розподіленому інформаційно-освітньому середовищі та сприяють підвищенню якості навчання. До таких засобів можна віднести цифрові освітні ресурси, тобто інформаційні джерела, що містять графічну, текстову, мовленнєву, музичну, відео-, фото- та іншу інформацію, представлену в цифровому вигляді, спрямовані на реалізацію цілей та завдань сучасної освіти. Багатофункціональні цифрові освітні ресурси дають можливість розміщення великого обсягу інформації; швидкого пошуку та доступу до необхідної інформації; об'єктивної та якісної перевірки знань суб'єктів освітнього процесу; наочної подачі багатьох складних явищ та процесів; використання різного графічного оформлення; одночасного отримання інформації, поданої у різних формах – візуальної, аудіальної та ін. [3].

ІКТ мають забезпечити кожному здобувачеві якісну підготовку та додаткові можливості для формування компетенцій професійної діяльності за такими напрямками:

- здобуття фахової інформації, тобто основ знань про людину, природу і суспільство, економіку, що сприяють формуванню наукового образу світу особистості, становлять основу її світогляду та орієнтації при виборі майбутньої сфери практичної діяльності;

– набувати практичного досвіду спілкування, розумової, емоційної, фізичної та трудової діяльності, сприяючи тим самим формуванню основних інтелектуальних і трудових навичок і компетенцій, необхідних для повсякденної роботи, продовження освіти та самоосвіти;

– розвиток особистісного потенціалу шляхом набуття досвіду творчої діяльності, відповідно до цифровізації сучасного суспільства.

Висновки та перспективи подальших розвідок напряму. Таким чином, під час освоєння та вдосконалення комунікативної компетенції в процесі використання інформаційно-комунікаційних технологій, відбувається лінгвокультурна інтеграція особистості в структуру тих взаємовідносин та взаємодій, в контексті яких особистість набуває функціонально-комунікативних зв'язків, що регулюються на основі сучасних форм, способів, інформаційно-технологічних можливостей, відповідають вимогам сучасної культурної та мовної реальності. Комунікативна компетенція, будучи складним інтегративним цілим, передбачає формування певних якостей особистості: товариськості, розкутості, бажання вступати в комунікативний контакт, вміння взаємодіяти в колективі тощо.

Перспективи подальших досліджень вбачаємо у визначенні конкретних можливостей впровадження в освітній процес організаційних форм, методів, що сприяють формуванню лінгвокультурної компетентності майбутніх фахівців.

СПИСОК ДЖЕРЕЛ

1. Божко Н. В. Розвиток лінгвосоціокультурної компетентності майбутніх учителів іноземної мови. *Scientific practice: modern and classical research methods*. Vol. 2. February 26. 2021. С. 175–178. URL: file:///C:/Users/HomeHP/Downloads/9490-%D0%A2%D0%B5%D0%BA%D1%81%D1%82%20%D1%80%D0%BE%D0%B1%D0%BE%D1%82%D0%B8-17397-1-10-20210304.pdf
2. Великий тлумачний словник сучасної української мови / уклад. та голов. червоний. В. Т. Бусел. К. : Ірпін' : Перун, 2005. 1728 с.
3. Філоненко О., Цуканова Н. Особливості формування цифрової компетентності майбутніх учителів початкових класів у закладі вищої освіти. *Педагогічні науки: теорія, історія, інноваційні технології*. Суми : Сумський державний педагогічний університет імені А. С. Макаренка, 2023. № 8–9 (132–133). С. 155–164.
4. Уманець В. О., Подлісовський В. В. Формування лінгвокультурної компетенції засобами ІКТ у майбутніх фахівців економічних спеціальностей. *Наукові записки. Серія: Педагогічні науки. Кропивницький: ЦДУ ім. В. Винниченка, 2023. Вип. 211. С. 270–275.*

5. Kulish A., Radul V., Haleta Y., Filonenko O., Karikh I. The Newest Digital Technologies in Education and The Prospects of Their Implementation in Ukraine. *Propositos y Representaciones*. 2020. Vol. 8 (SPE2). URL: <https://doi.org/10.20511/pyr2020.v8nSPE2.684>

REFERENCES

1. Bozhko, N. V. (2021). Rozvytok linhvosiokul'turnoyi kompetentnosti maybutnikh uchyteliv inozemnoyi movy [Development of linguistic and sociocultural competence of future foreign language teachers]. *Scientific practice: modern and classical research methods*. Vol. 2. February 26. С. 175–178. URL: file:///C:/Users/HomeHP/Downloads/9490-%D0%A2%D0%B5%D0%BA%D1%81%D1%82%20%D1%80%D0%BE%D0%B1%D0%BE%D1%82%D0%B8-17397-1-10-20210304.pdf [in Ukrainian]
2. Velykyi tлумachnyy slovnyk suchasnoyi ukraïns'koyi movy (2005) [A large explanatory dictionary of the modern Ukrainian language] / uklad. ta holov. red. V. T. Busel. K. : Irpin' : Perun. 1728 s. [in Ukrainian]
3. Filonenko, O., Tsukanova, N. (2023). Osoblyvosti formuvannya tsyfrovoyi kompetentnosti maybutnikh uchyteliv pochatkovykh klasiv u zakladi vyshchoyi osvity. [Peculiarities of the formation of digital competence of future primary school teachers in a higher education institution]. *Pedahohichni nauky: teoriya, istoriya, innovatsiyni tekhnolohiyi*. Sumy : Sums'kyi derzhavnyy pedahohichnyy universytet imeni A. S. Makarenka., № 8–9 (132–133). С. 155–164. [in Ukrainian]
4. Umanets', V. O., Podlisovs'kyi, V. V. (2023). Formuvannya linhvokul'turnoyi kompetentsiyi zasobamy IKT u maybutnikh fakivtsiv ekonomichnykh spetsial'nostey Formation of linguistic and cultural competence by means of ICT in future economic majors. *Naukovi zapysky. Seriya: Pedahohichni nauky. Kropyvnyts'kyi: TSDU im. V. Vynnychenka. Vyp. 211. С. 270–275.* [in Ukrainian]
5. Kulish, A., Radul, V., Haleta, Y., Filonenko, O., Karikh, I. (2020). The Newest Digital Technologies in Education and The Prospects of Their Implementation in Ukraine. *Propositos y Representaciones*. Vol. 8 (SPE2). URL: <https://doi.org/10.20511/pyr2020.v8nSPE2.684> [in English]

ВІДОМОСТІ ПРО АВТОРА

ФІЛОНЕНКО Оксана Володимирівна – доктор педагогічних наук, професор, професор кафедри педагогіки та спеціальної освіти Центральноукраїнського державного університету імені Володимира Винниченка.

Наукові інтереси: професійна підготовка майбутнього вчителя; розвиток освіти й педагогічної думки в Україні у другій половині XIX – XX столітті.

INFORMATION ABOUT THE AUTHOR

FILONENKO Oksana Volodymyrivna – Doctor of Pedagogy, Associate Professor, Associate Professor of the Department of Pedagogy and Special Education of Volodymyr Vynnychenko Central Ukrainian State University.

Scientific interests: professional training of the future teacher; development of education and pedagogics in Ukraine in the 2nd half of the 19th – 20th centuries.

Стаття надійшла до редакції 19.07.2024 р.

УДК 37.026.1

DOI: 10.36550/2415-7988-2024-1-215-99-105

БАБКОВА Олена Олексіївна –

кандидат педагогічних наук, доцент,

доцент кафедри дидактики та методик навчання

природничо-математичних дисциплін

комунального закладу «Запорізький обласний інститут післядипломної педагогічної освіти» Запорізької обласної ради

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-9214-8883>

e-mail: zcm.2370@gmail.com